

Eminentissimi Ac Reverendissimi Domini, D. Joannis Baptistæ, Cardinalis De Luca, Theatrum Veritatis Et Justitiæ, Sive Decisivi Discursus

Ad Veritatem Editi In Forensibus Controversiis, Canonicis & Civilibus, in quibus in Urbe Advocatus, pro una partium scripsit, vel Consultus respondit ; Cum Indicibus Argumentorum, Causarum ac Rerum luculentissimis. Opus Tam Judicibus, Quam Causarum Patronis, atque omnibus in utroque Foro ...

Pars I. De Testamentis, Codicillis, & ultimis voluntatibus. Pars II. De Hærede, & Hæreditate. Pars III. De Legitima Trebellianica, & aliis Detractionibus

Luca, Giovanni Battista de

Coloniae Agrippinae, 1690

Disc. XX. Romana legati. An legata imputentur in legitimam; Seu quatenùs ista per renunciationem inter vivos sit remissa; An jus illam petendi, restitutum censeatur, ex declaratione ab ipso parente ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74043](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74043)

eredebam, quod actoribus legitima tanquam in casu omisso per Statutum debita esset, atque in hac parte non improbabiler iudicatum fuit, adeo ut, quatenus bona assignata non sufficerent, locus esset supplemento; Verum non placuit resolutio in hac parte cum dicta causa conservationis immobilium in agnitione, tam de jure, quam ex Statuto, omnino probabilis videretur; Adhuc tamen Signatura iudicatum canonizavit, & quod non levem dedit admirationem, rescipit cum clausula, *sine prejudicio*, denegando appellationem suspensivam, quod nulli fundamento innixum videtur.

Eatenus enim pro legitima intrat processus executivus, quatenus illa petatur ex iudicio testatoris, cum tunc affumere dicatur naturam legati, quod juxta opinionem *Angeli*, quam (Rota excepta,) sequuntur Signatura, & omnia Urbis Tribunalia, habet viam executivam, ut in sua materia, *sub tit. de legatis*, ubi de limitationibus; Ubi verò paternum testamentum impugnatur, atque, non ex eo, sed ex iudicis officio, ac juris dispositione, legitima petitur, tunc verius est, ut pro ea, via executiva non competat, ex deductis *per Merlin. hoc tract. lib. 5. tit. 4. quest. 9. num. 5. & tit. 3. quest. 11. num. 43. Rota post eundem dec. 130. num. 3.* ac sæpius practicavi in eadem Signatura, præsertim in *Romana legitima de Asse*, de qua *sub tit. de feudis disc. 19.* in qua causa formiter hic articulus disputatus fuit.

Quamvis enim ego scribens in hac alia causa pro petente legitimam, dicerem, quod dura videatur hæc opinio, cum legitima debeatur loco alimentorum, quæ regulariter, ubi debentur iudicis officio ex dispositione juris, habent viam executivam, dum venter non patitur dilationem; Nihilominus hæc ratio parvipensa fuit, ob communem opinionem D.D. in contrarium, atque ob regulam, de qua *d. decis. 130. post Merlin. de legit.* ut via executiva danda non sit, nisi in casibus in jure expressis, inter quos ille non reperitur.

Multò verò magis in hac facti specie, in qua dicebam quod appellationi suspensivæ locus esse debebat, quamvis aliàs regulariter ea non intraret ob duplicem mixturam, seu implicitam declarationem petitorii, tam circa punctum Statuti, an intraret, nec ne, quam circa alterum, an intraret arbitrium approbativum iudicii defuncti super assignatione legitimæ in certis bonis; Unde liquet, quale iudicium possit unquam efformari super causarum eventu.

Incidenter autem, in ista causa disputatus etiam fuit punctus, frequenter in aliis habitus, præsertim in *Romana primogenitura*, inter illos de Bonaventuris coram A. C. super calculo legitimæ, an scilicet habenda sit ratio de bonis per parentem in vita donatis, & an de istis legitima detrahenda sit adversus donatarium; In hoc autem puncto plana est hodie affirmativa, ut scilicet bona donata, seu aliàs titulo lucrativo distracta, extantia tamen, atque de tempore mortis non consumpta, ponenda sint in calculo assis hæreditarii, perinde ac si remansissent in bonis defuncti, ad effectum metiendi legitimæ quantitatem; Ita tamen, ut detrahenda sit ex restantibus bonis non donatis, quatenus sufficiant, sin minus in subsidium ex ipsismet bonis donatis, ex quibus, non obstante donatione facta in vita, supplementum deducendum est, ut aliis allegatis habetur *apud Surd. conf. 332. num. 14. Rouit. decis. 100. num. 26. Rota decis. 86. post Merlin. de legitima decis. 137. num. 2. par. 6. recen. decis. 57 & 136. par. 11.* & in aliis.

Quod autem dicitur de subsidiaria actione competente ad bona donata contra donatarium, recipiendum est, non solum in casu insufficientiæ bono-

rum restantium, sed etiam in altero casu male qualitatis, quia scilicet parens, meliora, magisque fructifera bona donaverit, cum filius non teneatur legitimam accipere in deterioribus, minusque fructiferis ut supra; Ideoque sicut parentis ultimam voluntatem in hoc impugnare potest, ita pariter eandem voluntatem explicatam per actum inter vivos, cum aliàs nimis de facili fraus legifera possit.

In proposito autem metiendi legitimæ quantitatem; In alia *Romana legitima* pro hæreditate Raphaëlis Andofillæ cum creditoribus Michaëlis Moroni, disputata coram A. C. Cum Anna Moroni dicti Michaëlis filia, Raphaëlis uxor, habitata esse per breve pontificium ad testandum, non obstante, quod esset filiafamilias, atque in testamento instituit hæredem virum, instituto patre in scutis decem pro legitima, dictique pater, seu ejus creditores peterent supplementum; Ultra disputatum habitam super puncto, an debitore agnoscente legitimam in parte tantum, ex huiusmodi actu resisteret agnitio in totum, ita ut ejus creditoribus competere jus ad supplementum, de quo habetur actum *sub tit. de credito disc. 138.* Fuit etiam disputatum de quantitate legitimæ, an scilicet ista detrahenda esset de universo asse consistente in dote scutor. 8. m. Vel potius detracto prius lucro Statutario tanquam reale alieno, ex restantibus bonis; Cumque ageretur de legitima ascendentis, ita ut non intraret illa difficultas, quæ ex *l. hæc editalis Cod. de secundis nuptiis* resultat in legitima filii debita in bonis parentis libnubi; Visum fuit casum esse planum pro detractione lucri prius facienda *juxta conf. 314. Baldi lib. 4. in fine Gabr. conf. 101. num. 10. lib. 1. Surd. conf. 40. num. 34. Gratian. discept. 300. num. 33. & sequer. Merlin. de legit. lib. 2. tit. 1. quest. 22. num. 28.* Eodem modo quo, etiam ante legitimam, in eadem controversia dictum fuit, ut tanquam æ alienum detrahenda essent expensæ funerum, ac ultimæ firmitatis, ex deductis *per Merlin. dicto lib. 2. tit. 1. quest. 15. num. 1. & per rot.* quoniam est impensæ, quæ prius ab asse hæreditario detrahenda est.

ROMANA LEGATI

AD INSTANTIAM

EXEQUUTORUM TESTAMENTI
Principiæ Plumbini Appianæ, Ducissæ Bracchiani.

Responsum pro veritate.

An legata impotentur in legitimam; Sed quatenus ista per renunciationem intervivos sit remissa; An jus illam petendi, restitutum censeatur, ex declaratione ab ipso parente facta super legato, ut censeatur factum ultra id, quod filio de jure competeret.

S V M M A R I U M.

- 1 *Alti series.*
- 2 *An & quando legatum censeatur animo compensandi.*
- 3 *An & quando legatum censeatur duplicatum, vel potius unum alteri inesse.*
- 4 *An legitima petatur per eum, qui illi renunciat ex voluntate parentis renunciarum.*

DISC. XX.

P Rincipissa Plumbini Isabella Appiana, Brachiani Ducissa, de qua mentio habetur occasione negotiorum Status Plumbini sub titulo de feudis disc. 57. & alibi, unieam habens filiam ex primo matrimonio monialem professam in Monasterio S. Catharinae de Senis, quae ante professionem, amplam fecerat renunciationem ad favorem ejusdem matris, de omnibus ejus bonis, & juribus, etiam legitimam, sub annua vitalitia praestatione scutor. 150. aliarumque specierum pro victu, & vestitu; in ejus testamento (in quo de universo ferè asse in pios usus disposuit) dictae filiae moniali reliquit mensura feuda 30. pro omni, & toto eo, quod ab ejus haereditate, tam ex causa legitimam, quam ex quacumque alia causa, & titulo praetendere posset, ita ut nihil aliud assequi deberet, sub poena caducitatis à dicto legato. Post testamentum verò quosdam confecit codicillos, in quibus declaravit, quod licet legatum ad favorem filiae in testamento relatum contineret, ut nihil aliud ab ejus haereditate praetendere posset; Nihilominus, si vel de jure, vigore renunciationis aliud competeret, declaravit illud remanere saluum; Hinc proinde orta est extrajudicialis controversia, inter executores testamentarios, & dictam monialem; Ista enim praetendebat, non solum mensuram praestacionem jure legati contentam in testamento, ac alteram annuam à matre vivente praestari solitam vigore renunciationis, sed etiam legitimam, quam, non obstante renunciatione, ac dicta dispositione testamentaria, dicebat sibi à matre praeservatam fuisse; E converso autem, praetendebant executores, aliud non deberi, nisi maiorem praestacionem mensuram scutorum 30. sub qua dicebant comprehensam esse alteram per testatricem viventem praestari solitam.

Cum autem concorditer, meum pro veritate consilium desuper expetierint; Contra executores circa praesentem imputationem prioris annuae praestacionis debita in vim renunciationis, in posterius legatum, respondendum censui, tanquam in casu indubitabili voluntatis clarae, quae concurrente non intrant praesumptiones, conjecturae, & argumenta ad vulgarem text. in l. ille aut illo ff. de legat. 3. Licet enim DD. certent inter se, an & quando legatum censetur factum animo compensandi; Attamen est quaestio potius facti, quam juris, super constituendo scilicet regulam in dubio, seu desumendo ambiguum & obscuram voluntatem ex conjecturis; Ubi autem voluntas est clara, nemo dubitat, ex deductis per Menoch. lib. 4. praesumpt. 109. Mantica. de consuet. lib. 10. tit. 2. Alti grad. cons. 36. lib. 1. Rota decis. 41. par. 9. recen. dec. 257. & 312. par. 6. & pluries in sua materia sub tit. de legatis.

Neque alicujus ponderis esse dicebam motivum ex parte executorum excitatum, quod testatrix in codicillis non ordinasset determinatè, ut filiae alia jura praestarentur, dum solum loquuta fuit conditionaliter, quatenus competere; Siquidem ad hunc effectum necessaria non erat voluntas determinata, ut utrumque daretur, sed sufficebat exinde probari voluntatem testantis, quod legatum relatum non esset animo compensandi cum antecedenti debito ex contractu, quod remanet repetibile et se, & ex prioribus actionibus; Tunc enim dicebam intrare difficultatem, quando utrumque peterent jure dispositionis per eandem ultimam voluntatem, quia nempe prior esset inefficax; Utputa si testator dicat in codicillis, relinquo Titio centum, & ultra 200. relicta in testamento, testamentum au-

tem sit imperfectum, seu aliàs invalidum, codicilli verò validi, an scilicet istorum jure integra 300. peti possint. Et de hoc agunt DD. apud Surd. dec. 285. num. 12. & 13. Rouit. decis. 87. num. 6. & sequen. Rota apud Buratt. decis. 799. num. 5. decis. 174. num. 40. par. 6. recen. Et in aliis, atque ad hunc effectum quaeri solet, an testator determinatè, vel conditionaliter loquutus fuerit.

Dictum verò motivum conditionalis loquutionis, rectè intrare dicebam contra monialem respectu legitimam, quam ipsa, ultra legatum praetendebat, quasi quod ita testatrix, per dictam codicillarem dispositionem, ei remisisset jus ex renunciatione quaesitum, eamque reintegraverit ad statum pristinum; Cum enim id ita importaret formalem retrodonationem, hinc proinde ad hunc effectum requiruntur, tam certa scientia juris quod remittenti competit, quam voluntas certa & determinata remittendi; Utrumque autem in praesenti deficiebat, dum testatrix conditionaliter loquuta erat de eo jure, quod competebat, & quatenus competere; & tamen advertebam, ut sufficeret, quod verba essent dubia, & ambigua, ut excludenda veniret donatio regulariter in dubio non praesumenda; Ideoque extranea esse dicebam à casu ea, quae habentur deducta in praecedentibus, de restitutione suitati, & de agnitione illius, quae aliàs extranea sit, ob aliquam dispositionem etiam pro jure legitimam &c. cum ad istum effectum importantem formalem donationem juris certi competentis per contractum, voluntas etiam conjecturata, & qualis sufficiens reputetur; Hinc proinde concludendo utramque praetensionem minus subsistentem respondi, atque partes acquieverunt.

BONONIEN. FIDEICOMMISSI

PRO

MONASTERIO CONVERTITARUM.

Responsum pro veritate.

Assignatio bonorum sum onere fideicommissi facta per patrem filiis in vita pro dote materna, & legitima, ac omni, & toto eo &c. An detractiones afficiat, adeo ut filii non possint eas liberas praetendere.

SUMMARIUM.

- 1 **F** Acti series.
- 2 **F** Legitima cadit sub fideicommissio ordinato in assignatione, quam pater fecit filiis illam acceptantibus.
- 3 **D** Declaratur quando id procedat.
- 4 **B**ona, quae per patrem in vita fuerunt assignata filiis, an possunt gravari fideicommissio.

DISC. XXI.

A lexander de Barberiis, ad preces Pauli, & Julii Caesaris filiorum, eos emancipavit, atque cupiens obviare litibus, & controversiis, quae post ipsius mortem, inter eos, occasione divisionis haereditatis oriri possent, per actum inter vivos, eisdem distribuit, & assignavit nonnulla bona particulariter descripta in instrumentis, quae

De LUCA
de
flamentis
et
cui
9